

2011, május 23 - **Őseink, a szkíták és a hunok az elhunyt ősök tiszteletére áldozati lakomát rendeztek, melyet sok hun utódnép nyelvében, így a magyarban tornak neveznek.**

Nyelvi egyezések

A halotti vendégséget és lakomát a táltos műveltséget magukénak valló lovasok nagyon különleges módon tartották meg. A feljegyzések szerint hasonló módon búcsúztatták el őseiket a Közép-Ázsiában, a Kaukázusban, továbbá a Krím-félszigeten élők. A tor nemcsak engesztelő, hanem megtorló áldozatot is jelentett, amikor leszámoltak az ellenséggel, vagy éppen halott szellemét emberáldozattal engesztelték ki. Erre az ősi rétegre utal a magyar torol, valamint a mongol torgol ige. A mongolban egyébként minden nagy ünnepséget toj-nak neveznek. A tor szó rokonát, a turt megtaláljuk a perzsa nyelvben, mely valószínűleg a szkítából vette ezt a különleges kifejezést. A közép-ázsiai csagatáj nyelv ugyancsak torként ismeri a halottbúcsúztató lakomákat.

Közjegyzők helyett

A tor megülvése fontos társadalmi esemény volt, hiszen hitelesítő személy helyett a résztvevőknek kellett igazolni, hogy az illető tényleg eltávozott az élők sorából. A jogászok helyett régen a közösségnek volt hitelesítő szerepe. Szellemi síkon azért számított jelentős alkalomnak, mert akkor engedték el a halottat, hogy ő továbbmehessen az égi szférák felé. A toron kötelező volt a vidámság. Őseink táncoltak, mulattak és bajt vívtak. Valószínűleg nem akarták, hogy az elhunyt szelleme, látván rokonai búskomorságát, ebben a világban rekedjen. Hagyományosan eleink a tort a sírnál tartották meg, csakúgy, mint a kaukázusi hunok. Szerémségben, vagy Turóc megyében a sírnál megtörték a kenyeret, melyet aztán szétosztottak a sírásók között. Udvarhelyszéken pedig még Orbán Balázs idejében is gyakorlat volt, hogy kardjátékokat tartottak. A mai tor hagyományt már átítatta a kereszténység, de az alap szertartások még mindig a „pogány”, vagyis a táltos szertartást juttatják eszünkbe. A lakoma után a rokonság halottas énekeket énekelt, imádkozott, majd beszélgettek. Szórványosan előfordult mesemondás és valamilyen játék is és nem volt ritka a tánc sem.

Ókori tanúk

Az ókori források közül talán elsőként Hérodotosz írt a szkíták temetkezési szokásairól. A nagy görög történetíró megemlíti, hogy a Fekete-tenger környékén élők az elhunytat körülhordozták ismerőseik és barátaik körében, akik ünnepélyes fogadással megvendégelik a kíséretet. Ez az ősi jogszokás szintén azt a célt szolgálta, hogy mindenki megtudja, hogy az illető végleg eltávozott. Később, az 5. században Attila temetéséről tudósító antik szerzők feljegyezték, hogy a hun előkelők lovas játékokkal búcsúztatták a nagykirályt. A halotti toron négyfogásos ételt szolgáltak fel, mindegyik fogást külön tányéron. Jordanes szerint Attila birodalmában sztravának nevezték a tort, vagy annak valamely részét. A szó értelme máig nincs tisztázva, vannak, akik a halotti ételek nevét, mások a siratókat azonosították vele. Abban azonban

egyértelmű van a kutatók között, hogy a történetíró hun szót jegyzett fel. Movszesz Kalankatujk, albán történetíró a kereszténnyé vált hunok életéről megjegyezte, hogy ott a keresztény térítés ellenére is megmaradtak az ősi kultuszok, így a sírnál istentelen dolgokat műveltek, táncoltak, ettek, kardot vontak és harci játékokat műveltek. Az uralkodó sírjánál pedig rendszeresen elvégezték az égieknek szóló felajánlásokat, a csopajkot. Bár a Kaukázusban térítő keresztény püspök átokkal fenyegetett meg mindenkit, aki megtartja a pogány szokásokat, de úgy tűnik, ennek nem volt elrettentő ereje. A keresztény oszétoknál ma is ismert a dognak nevezett lovagjáték, melynek célja, hogy kiengesztelje a halottat. Valószínűleg ők a hegyek között viszonylag épségben meg tudták őrizni szkíta-hun őseik hagyományát.

A magyar virtus

Őseink halotti áldoztairól is létezik néhány történeti forrás. Az augsburgi csata után Svájcban portyázó őseink meglátogatták Sankt Gallen kolostorát. Az épületegyüttest el nem hagyó és a magyarokkal mulató Heribald barát révén társai feljegyezték őseink szokásait, többek között a régi tort. Harcosaink a halott emlékére nagy lakomát csaptak, mindenki kedvére falatozott, majd előkelőik előtt a vitézek bemutatták hadi tudományukat, mind bajvívásban, mind birkózásban. Nagy krónikásunk, Anonymus is tud a magyar szokásról, ő a szót tournamentumnak ismeri, mely később a nyugat-európai királyi udvarokban a lovagi játékokat jelenti. Néhány régi magyar kutató felfigyelt arra, hogy a bajvívás, így a lovagi torna kezdetei nem nyugaton kezdődtek, hanem a mi őseinknél voltak szokásban, ami azt jelenti, hogy az érett középkorban oly' híres lovagi játékok gyökerei valójában a szkíta-hun hagyományban gyökereznek. Nemcsak a Kaukázusban, hanem a magyarság között is megpróbálták megtiltani a tort, de az ősi hagyományok túléltek az egyházi szigort és nemcsak temetéskor rendezték meg, hanem a halott születésnapja alkalmával is. OB